

Alg. 546

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o udzielaniu pożyczek bezprocentowych na osuszenie i drenowanie gruntów.

Wysoki Sejmie!

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. listopada 1904 r., żądającej, aby Rząd poparł akcyę melioracyjną w kraju, oraz rezolucyi:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby jaknajrychlej przeprowadził rokowania z c. k. Rządem co do wydatnej pomocy państwowej w celu przyspieszenia akcyi melioracyjnej w kraju naszym, a w szczególności drenowania (odwodnienia) nieprzepuszczalnych lub bagnistych gruntów, stanowiących prócz własności prywatnej ogromny obszar własności gminnej“ — a przedewszystkiem dzięki nader gorliwemu zajęciu się sprawą przez Komisję parlamentarną Koła Polskiego we Wiedniu, — Wydział krajowy przeprowadził rokowania z Rządem, względnie z Ministerstwem rolnictwa i wyjednał dla kraju pożyczkę bezprocentową melioracyjną pięciu milionów koron, udzielić się mającą w dziesięciu rocznych ratach po pół miliona koron. Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu przedkłada warunki umowy, oraz potrójny plan sposobu umorzenia tej pożyczki, od której anuitety miałyby opłacać skarb państwa. Komisya uznaje w najszybszym mierze starania Wydziału krajowego, mające na celu dostarczenia rolnikom naszym środków do przeprowadzenia niezbędnych melioracyi rolnych, ale wobec bardzo znacznej przestrzeni, przeszło dwóch milionów morgów gruntów w kraju naszym, potrzebujących koniecznie odwodnienia lub drenowania znajduje, że pomoc powyższa rządowa jest niewystarczającą. Ona nie może być uważaną jako wielka akcyja melioracyjna kraj podnosząca, lecz tylko jako skromna pomoc do udzielenia tym, którzy z powodu swego niekorzystnego położenia finansowego funduszów niskoprocentowych do przeprowadzenia niezbędnych melioracyi pozyskać nie mogą; jednak już ta akcyja jest pożądana i uważaną być może jako krok ważny i dodatni.

Naturalnie całą odpowiedzialność za zwrot tej bezprocentowej pożyczki wobec Rządu musiałby za kraj przyjąć na siebie Wydział krajowy. Słusznem jest, żeby z tej pożyczki melioracyjnej korzystały gminy i włościańskie spółki, lecz jest również bardzo wskazanem, aby tę pożyczkę przystępną uczynić dla właścicieli obszerniejszych lub mniej rozległych gruntów, jest więc zupełnie właściwem, aby w §. 2. l. a umowy zawarowanem było, że te pożyczki będą udzielane „spółkom wodnym drenarskim, złożonym z właścicieli mniejszych lub śre-

dnich posiadłości rolnych, tudzież gmin jako właścicielek majątku lub dobra gminnego“; ale daję pod l. b tego samego paragrafu umowy stoi: „poszczególnym właścicielom, o ile ci właściciele nie mogą na innej drodze uzyskać pożyczki niskoprocentowej“ itd. To oznaczenie uważa komisya za nie dość jasne i krępujące przy rozdziale pożyczek; pragnęłaby przeto komisya, żeby w §. 2. l. b słowa począwszy od „o ile ci właściciele i t. d.“ aż do słów „niskoprocentowej“ zupełnie opuszczone były.

Głównie bowiem na tem zależeć powinno, aby dostarczyć funduszu na melioracyę tym przedewszystkiem, którzy jej najwięcej potrzebują — a komisya jest przeświadczoną, że Wydział krajowy w całej pełni uzna cechę tej pożyczki i w danym razie między kilkoma właścicielami gruntów współbiegającymi się o jej pozyskanie zawsze odpowiedni i uzasadniony wybór uczynić potrafi, uwzględniając w pierwszym rzędzie tych, którym pozyskanie kredytu taniego z powodu bądź obciążenia tabularnego ich własności ziemskiej, bądź dla innej konstelacyi finansowej byłoby najtrudniejszym. Wedle warunków umowy fundusz pożyczkowy coroczny musi być corocznie wyczerpanym. Wprawdzie zainteresowanie wśród włościan ważną sprawą drenarską jest, jak dotychczas, jeszcze u nas w kraju dość słabem, zawiązywanie spółek drenarskich najzupełniej nader trudnem, a warunki, pod którymi mogą u nas włościanie drenować swe grunta, korzystniejsze nawet od tych, jakie jest w stanie dać bezprocentowa pożyczka, nie może być jednak obawy, żeby to niewyczerpanie funduszu pożyczkowego w którymkolwiek roku mogło mieć miejsce, gdyż, o ile się komisya mogła poinformować zgłoszenia dotychczas o tę pożyczkę bezprocentową w Wydziale krajowym wniesione wyczerpują już przeszło 60% całej sumy pięciomilionowej.

Co do przedłożonych przez Wydział krajowy trzech projektów umorzenia pożyczki melioracyjnej, to Rząd stanowczo i wyłącznie oświadczył się za projektem pod A jako dla niego najkorzystniejszym. Wskutek czego petycja Komitetu Towarzystwa rolniczego krakowskiego, poparta przez Komitet Towarzystwa galicyjskiego gospodarskiego — a przemawiająca za projektem pod C jako tym, który jest wprawdzie na lat 20 obliczonym, lecz dla gospodarza dłużnika mniej uciążliwym, uwzględnioną być nie może.

Ścisły nadzór nad wykonaniem wszelkich robót melioracyjnych, ze względu przedewszystkiem na gwarancyę krajową musi być na teraz powierzonym wyłącznie biuru melioracyjnemu Wydziału krajowego, ale z uwagi na zasadę, że kraj, względnie rząd krajowy powinien zawsze w każdym dodatnim kierunku obudzać i do współdziałania powoływać inicjatywę prywatną — a takowej nie utrudniać — uważa komisya za pożądane, aby w przyszłości, zwłaszcza w razie uzyskania dalszej i więcej wydatnej pomocy rządowej dla celów melioracyjnych, zostali także do współdziałania w pracach melioracyjnych przypuszczonymi inżynierowie i technicy prywatni lub do prywatnych instytucyi i spółek należący.

Komisya, kończąc swe uwagi nad sprawozdaniem Wydziału krajowego o pięciomilionowej bezprocentowej pożyczce melioracyjnej, podnosi raz jeszcze wyżej wyrażone zdanie, że tę całą akcyę rządową uważa za pomocniczą, lecz niewystarczającą, ufa przeto, że Reprezentacya krajowa potrafi uzyskać u Rządu dalszą pomoc w kierunku niezbędnych melioracyi, drenowania i odwadniania gruntów w Galicyi.

Uważa jednak komisya równocześnie za wskazane, żeby w obec doniosłości i ogromu zadania, jakie nas czeka i jest tak bardzo ważnem dla przyszłości ekonomicznej kraju, Wydział krajowy zechciał zbadać, czyby nie było wskazaniem tę dla kraju tak potrzebną i zwłoki nie cierpiącą akcyę melioracyjną w części także oprzeć na funduszach krajowych.

Myśl tę podniosła już Rada ogólna Towarzystwa rolniczego krakowskiego w swej uchwale z dnia 29. kwietnia r. b., w której domaga się utworzenia w Banku krajowym osobnego działu dla kredytu melioracyjnego. Jest to głos i zdanie ziemian znacznej części kraju naszego i komisya uważa za właściwe, aby uwzględnione były.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 18. sierpnia 1905 l. 77201 Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki do wysokości 5,000.000 K. w przeciągu lat dziesięciu począwszy od r. 1907, po 500.000 K. rocznie pod warunkiem, jeżeli odsetki tej pożyczki opłacać będzie Administracya państwa.

Pożyczka ta ma być użytą na udzielanie bezprocentowych pożyczek na wykonanie osuszenia i drenowania gruntów dla spółek wodnych, gmin i poszczególnych właścicieli gruntów.

Warunki udzielania pożyczek na osuszenie i drenowanie gruntów ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa i poda je do wiadomości Sejmu.

III Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Dyrekcyą Banku krajowego rozpatrzył i wypracował projekt dla pożyczek melioracyjnych niskoprocentowych.

Tem samem komisya uważa petycyę Komitetu c. k. Towarz. rolniczego krakowskiego l. $\frac{3167}{2367}$ i petycyę Banku melioracyjnego do l. $\frac{2250}{1575}$ za załatwione.

Przewodniczący:
Gorayski w. r.

Sprawozdawca:
Cielecki w. r.

